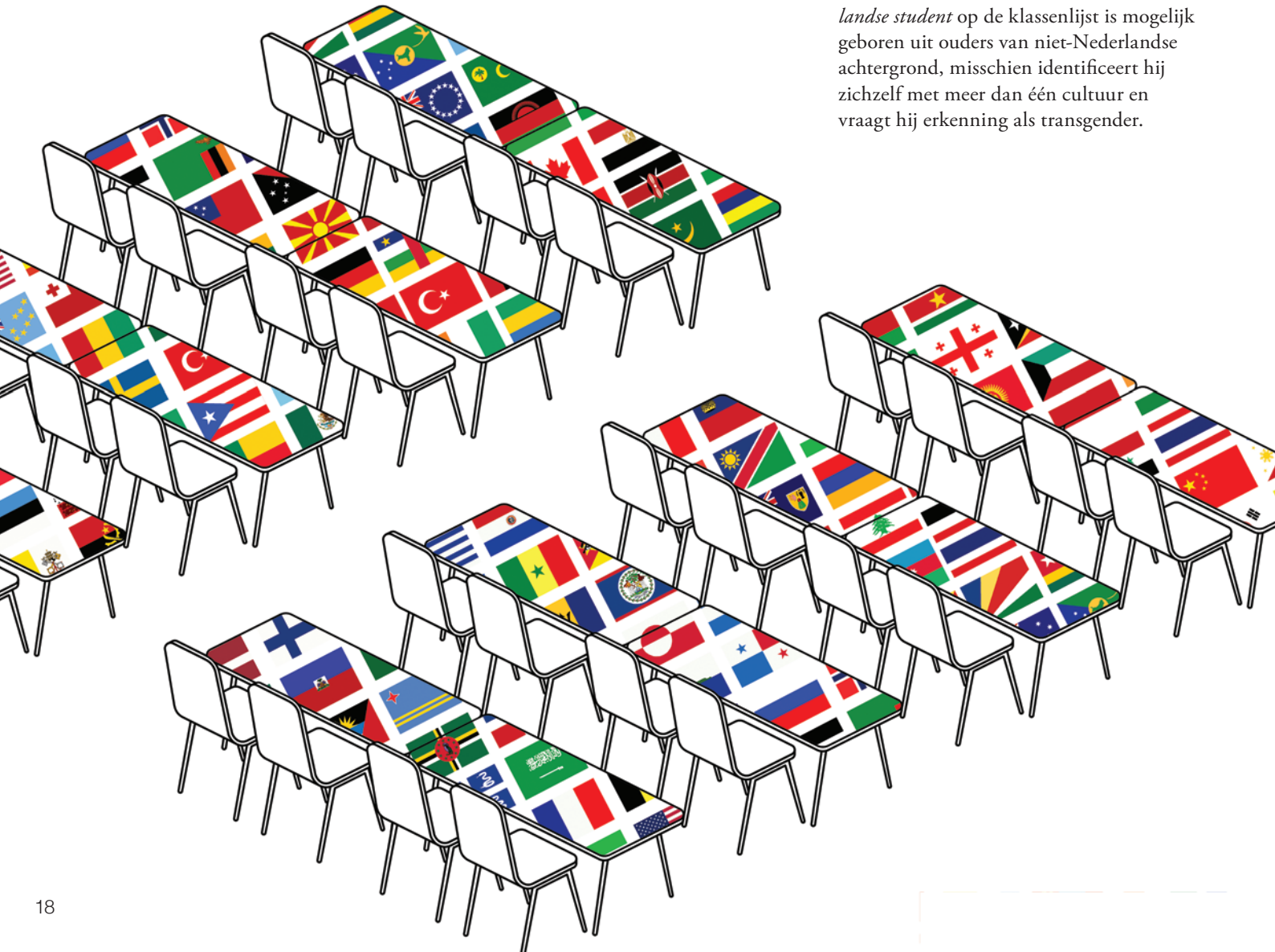
TIEN MISVATTINGEN OVER DE INTERNATIONALE KLAS

Waarmee moet je rekening houden als je lesgeeft aan een klas studenten met verschillende nationaliteiten? Hogeschooldocent Marcel van der Poel, in 2020 gepromoveerd op onderzoek naar de ontwikkeling van interculturele vaardigheden, legt het uit aan de hand van tien misvattingen.

1 Hoe meer nationaliteiten, hoe internationaler de klas

Een internationale klas is een klas met, liefst veel, studenten van verschillende nationaliteit. En een klas met studenten met meer exotische achtergronden is nóg internationaler.

Hier is enige nuance op z'n plaats. Aantal en afstand zijn namelijk van marginaal belang. Ja, bij veel verschillende nationaliteiten valt er misschien meer te vergelijken. Maar de verschillen tussen slechts twee nationale achtergronden, en ook die van naburige landen, kunnen groot, boeiend en leerzaam zijn.

2 Een verschil in nationaliteit betekent een verschil in cultuur

Ja, dat klopt. En toch ook weer niet. Nationaliteit en cultuur zijn twee verschillende begrippen. Nationaliteit is vaak onderdeel van de culturele identiteit, maar cultuur, culturele achtergrond en culturele identiteit zijn veel meer dan nationaliteit. Cultuur gaat ook over religie, gender, etniciteit, regio, professie, en zo zijn er nog wel een paar zaken.

Met een focus op nationaliteit als synoniem voor culturele identiteit doen we de studenten structureel tekort. Die *Nederlandse student* op de klassenlijst is mogelijk geboren uit ouders van niet-Nederlandse achtergrond, misschien identificeert hij zichzelf met meer dan één cultuur en vraagt hij erkenning als transgender.

3 Cultureel leren gaat in de internationale klas vanzelf
Nee, dat gaat niet vanzelf. Althans, lang niet voor iedereen. Veruit de meeste mensen zoeken geborgenheid in het vertrouwde en een vreemde omgeving versterkt die neiging. Ook in de internationale klas zoeken gelijkgestemden elkaar op. Een groepje Nederlanders hier, een plukje Duitsers daar. Cultureel leren in de internationale klas vergt inspanning. Docenten hebben hierin een bepalende rol. Zij moeten de interactie tussen *ongelijken* stimuleren en *faciliteren* om betekenisvolle uitwisseling mogelijk te maken.

4 In de internationale klas kan iedereen alles vragen
Voor de meeste docenten geldt: studenten mogen altijd vragen stellen. Het onuitgesproken idee daarachter is: indien een student niets vraagt dan is het z'n eigen schuld als hij iets niet weet. (Mijn deur staat altijd open, nietwaar?)
Echter, in de internationale klas kunnen studenten aanwezig zijn met een (educatieve) achtergrond waarin vragenstellen niet gepast is. Vanwege de status van de docent, de omgangsvormen van thuis, het respect voor autoriteit, en zo verder. *Niet gevraagd, dan is dus alles duidelijk* is een riskante aanname.

5 Bijdragen van internationale studenten zijn vaak onduidelijk
Internationale studenten hebben te veel tijd nodig om hun punt te maken. Lange verhalen, niet to-the-point, en 'ze' herhalen wat iemand daarvoor al heeft gezegd. Het mag allemaal wel een beetje vlotter en duidelijker!
Mensen met positieve associaties bij directheid, zoals eerlijk, duidelijk en effectief, zien daardoor vaak niet de positieve associaties bij *indirectheid*, zoals het belang van context, oog voor onderlinge verhoudingen en hoffelijkheid.
Allemaal al lang geleden onderzocht (Hall, 1959), maar nog altijd actueel: voor 'directe mensen' (op wereldschaal bekeken een minderheid) loont het om zich te verdiepen in de schoonheid en functie van indirect taalgebruik (mondiaal de meerderheid).

6 In de internationale klas spreekt men steenkolen-Engels
Docenten en studenten hebben vaak het idee dat hun beheersing van de Engelse taal voldoende is.
Pas gaandeweg ontdekken ze dat dit niet het geval is. De dynamiek van het groepsproces, de enorme variatie in de uitspraak, de talige vereisten voor een academisch product en de precieze verwoording van emoties blijken in de praktijk nogal lastig. En niet zelden té lastig. Met als gevolg een gevoel van verlies aan identiteit (Carroll, 2015): ik kan me niet uitdrukken zoals ik wil worden gezien. Onzekerheid en misverstanden nemen toe (ook in beoordeling en toetsing). Het is van belang om tijdig en ruimhartig te investeren in het op peil brengen van de beheersing van de Engelse taal, van studenten en docenten. Met steenkolen-Engels kom je er niet.

7 De internationale klas is een lapmiddel voor de thuisblijvers
De internationale klas is vaak het gevolg van internationalisering van het hoger onderwijs. Maar helaas, niet zelden is de internationale klas een compensatie voor studenten die niet kiezen voor een stage of studie in het buitenland.
Dit is de slechts denkbare motivatie voor het inrichten van een internationale klas, het is een lapmiddel voor iets wat integraal onderdeel van elk curriculum behoort te zijn. Hoe lokaal gericht de opleiding ook is, elk menselijk handelen is inmiddels internationaal in termen van relevante context en (professionele) ontwikkeling. De wereld buiten houden is studenten ontwikkeling onthouden.

8 Een internationale klas is leuk!
Dat kan. En het is prachtig als het zo is. Maar de internationale klas is lang niet altijd, en ook niet vanzelf, leuk. Groepsvorming op basis van gelijke nationaliteit, stereotype-bejegening, foute grappen over en weer, onbegrip, moeizame samenwerking, botsende stijlen en onderlinge verwachtingen… alles kan voorbijkomen, en nee, het lost zich doorgaans niet vanzelf op. *Allport's Intergroup Contact Theory* (1954) gaat nog altijd grotendeels op: vooroordelen nemen alleen af onder bepaalde condities. Het is aan de docent om zorg te dragen voor die condities. Pas dan kan het leuk worden.

9 In de internationale klas geldt het principe van gelijke monniken, gelijke kappen
Een gelijk aanbod van onderwijs is het eerlijkst voor iedereen. De eindtermen zijn voor iedereen hetzelfde. De waarde van het diploma mag niet verwateren. Het is aan studenten om aan te tonen dat ze aan de normen voldoen.
Mogelijk allemaal waar. Maar de vraag is hoe een student aantoont dat hij aan de normen voldoet en langs welke weg. Moet die voor elke student gelijk zijn? Welke extra ondersteuning, aandacht, informatie en andere zaken zijn nodig en gerechtvaardigd om verschillen tussen studenten te overbruggen, opdat zij een gelijke kans hebben om aan de norm te voldoen. Doet extra taalondersteuning, om maar een voorbeeld te noemen, geweld aan de waarde van het diploma?

10 Internationale studenten komen toch hier naartoe? Nou dan!
De internationale klas is een hoop gezanik om niks. Buitenlandse studenten besluiten hier naartoe te komen. Er is kennelijk iets in ons onderwijs dat hen aantrekt, dan moet je dat onderwijs vervolgens niet gaan aanpassen.
Deze gedachtegang klinkt logisch en er zit wellicht ook wel wat in. Maar met deze redenering zien we ook een hoop over het hoofd. De beslissing, voorbereiding en actie om naar Nederland te komen vergen al een enorme aanpassing. Het zijn niet zelden de echte doorpakkers en zeer gemotiveerden die uiteindelijk plaatsnemen in de internationale klassen van de Hanze. Bovendien nemen ze veel mee naar de klas, zomaar, gratis! Een andere invalshoek, een andere wijze van verwoorden, nieuwe kennis, een andere emotie. Een klas vol met cultureel kapitaal, zomaar, voor het oprapen! Aanpassen en daarmee kwijtraken, of omarmen en daarmee verrijken… zeg het maar.

Het Hanze-onderzoek naar de Internationale Klas
Marcel van der Poel is lid van de projectgroep die vanaf september 2019 onderzoek doet naar 'het cultureel kapitaal van de internationale studenten binnen de international classrooms'.
In dit project werken drie Hanze-*schools* samen: het Instituut voor Life Science & Technology (Peter Dammers), de International Business School (Marcel van der Poel) en de Academie voor Gezondheidsstudies (Marjo Blok en Henk Willemsen).
Voor de uitvoering van het project, dat loopt tot 1 november 2022, ontving de Hanze een Comeniusbeurs van het *Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek* (NRO). Blok, Dammers, Van der Poel en Willemsen maken als *senior fellow* deel uit van het Comenius Network.